



AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 12.10.2006  
COM(2006) 589 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI TANÁCSNAK (INFORMÁLIS ÜLÉS  
LAHTIBAN – FINNORSZÁG, 2006. OKTÓBER 20.)**

**Az innovációt támogató, modern Európa**

## I. BEVEZETÉS

Ahogy egyre több ország lépett be a globális piacra, a világon viszonylag rövid idő alatt megerősödtek a versenykörülmények. Tavaly októberi hampton courti találkozásunkon az állam- és kormányfők felismerték, hogy Európa csak akkor lehet sikeres a globális gazdaságban és érheti el az életszínvonalunk fenntartásához szükséges növekedést, ha többet tesz azért, hogy kihasználja kreatív erejét és azt a képességét, hogy a tudást olyan magas színvonalú termékekké, szolgáltatásokká és új üzleti modellekké alakítsa, amelyek iránt világszinten nagy kereslet mutatkozik. A növekedést és munkahelyteremtést célzó megújult lisszaboni stratégia sikerének alapvető eleme az innováció területén elért fejlődés.

Európa büszke arra a hagyományára, hogy a világ minden lakójának életét jobbító megoldásokkal áll elő, az életmentő gyógyszerektől a modern mobil távközlésig. Az innováció kulcsfontosságú az olyan jelentős kihívások kezeléséhez, mint az éghajlatváltozás, a betegségek felismerése és megelőzése, a túlterheltség, a biztonság hiánya és a társadalmi kirekesztettség.

A Bizottság már ismertette az európai innováció megerősítését szolgáló általános keretet, továbbá egy 10 pontból álló, innovációt elősegítő cselekvési tervet<sup>1</sup>, amelyeket nemrégiben tárgyalt a Versenyképességi Tanács. Ez a dokumentum néhány olyan konkrét kérdéssel foglalkozik, amelyek európai dimenzióval rendelkeznek és amelyek – az állam- és kormányfők hathatós támogatása esetén – viszonylag rövid időn belül rendkívül jelentős előnyökkel járhatnak.

## II. HOL TART MA EURÓPA?

Az EU egészének innovációs teljesítménye továbbra is elmarad a legnagyobb versenytársakétól, noha egyes tagállamok gazdasága a világ leginnovatívabb gazdaságai között van. Kína és India régóta kihívást jelentenek Európa számára a hagyományosan munkaigényes ágazatokban, most pedig hatalmas lépéseket tesznek az innováció és a technológia felé. A gazdasági reformok egy sor gyorsan növekvő ágazatban jelentős globális versenytársunkká teszik ezt a két országot és a többi fellendülőben lévő gazdaságot. Ez utóbbiak stratégiai módon közelítik meg az innovációt: komoly beruházásokat eszközölnek a csúcstechnológia területén és számos tehetséges, magasan képzett alkalmazottat képeznek ki.

Európa és tagállamai számos innovációs előnnyel rendelkeznek. Ugyanakkor ellentmondások is terhelnek:

- Találmányokkal állunk elő, de a találmányokból sokszor nem születik új termék, munkahely vagy szabadalom.
- Számos kicsi, rendkívül innovatív feltörekvő vállalattal rendelkezünk, de ezek nem könnyen nőnek ki magukat nagy, globálisan sikeres vállalattá.

---

<sup>1</sup> „Az ismeretek átültetése a gyakorlatba: széles körű innovációs stratégia az Európai Unió számára”, COM (2006) 502 végleges, 2006.9.13.

- Egyes ágazatokban, például a távközlésben, az (IKT-) innovációk bevezetése jelentősen növelte a termelékenységet, más ágazatokban, például a pénzügyi szolgáltatások és a forgalmazói szolgáltatások területén azonban erre nem került sor.

Az innovációt számos tényező segítheti:

Először is, a magas színvonalú oktatás döntő fontosságú ahhoz, hogy az állampolgárok felkészülten nézhessenek szembe a globalizáció kihívásaival. Ha a vállalatok nem találnak elegendő, megfelelő képességű embert Európában, máshol fognak befektetni. Az átlagos EU-felnőtt lényegesen kevésbé képzett, mint a többi iparosodott országban élő felnőttek.<sup>2</sup> Sokkal kevesebb befektetéssel rendelkezünk a felsőoktatás területén, mint versenytársaink többsége.

Régen a megtanult képességek évtizedekig érvényben maradtak. Ma már folyamatos frissítésre és megújításra szorulnak a képességeink, de még mindig nem teszünk eleget a folyamatos oktatás ösztönzése és az újraképzési programok kidolgozása érdekében.

A világ többi részéhez hasonlóan az EU-ban is jelentős demográfiai változások történnek majd, amikor a demográfiai robbanás generációja megöregszik. 2006 és 2030 között 6,8%-kal csökken a munkaképes korú népesség. Ez a szakképzett munkaerő hiányával fog járni. Számos tagállamban már most is kevés a magasan képzett munkaerő: különösen a technológiai fejlődés alapját jelentő pályakezdő kutatókból, tudósokból és mérnökökből mutatkozik hiány.

A demográfiai változás jelentősen befolyásolja majd Európát. Alig húsz év múlva Európa lakosságának mintegy fele 50 év feletti lesz, míg ma ez az arány egy a háromhoz; a kevesebb fiatal elkerülhetetlenül hatni fog a társadalom reform-és innovációs képességére.

Az oktatási rendszer talán legnagyobb kihívása azonban szervezeti jellegű. Az európai oktatási rendszer továbbra is töredezett; az egyetemek nem működnek együtt a szükséges mértékben. Az USA-ban és Japánban számos sikeres innováció háttérében az egyetemi és az üzleti körök szoros együttműködése áll. Európa meglehetősen későn csatlakozott ehhez a folyamathoz, ezért sok a pótolnivalója.

A fokozott innováció másik hátráltatója az, hogy Európa K+F-befektetései lényegesen kisebb mértékűek, mint a többi iparosodott országban. Amennyiben a tagállamok megvalósítják mindazt, amire kötelezettséget vállaltak, Európa K+F-kiadásai 2010-re várhatóan eléri a GDP 2,6%-át<sup>3</sup>, a jelenlegi 1,9%-kal szemben. Ennek eléréséhez azonban jelentős erőfeszítések szükségesek mind nemzeti, mind pedig uniós szinten, különösen ahhoz, hogy Európa vonzóbbá váljon a K+F-befektetés számára. Európában a kutatási befektetések területén mutatkozó hiány elsődleges oka a magánszféra alacsonyabb szintű K+F-befektetése, ami a kedvezőtlenebb feltételeket és a nyereségtelenséggel kapcsolatos aggályokat tükrözi.

Végül számos területen továbbra is akadályok hátráltatják a gazdasági lendületet. Sok vállalat problémákba ütközik: nehezen jutnak be bizonyos piacokra, kevés a kockázati tőke, a szabályozási keret szűk keresztmetszetekkel és kiterjedt bürokráciával jár, ami mind

<sup>2</sup> Példaképpen: 2005-ben az EU munkaképes korú (25-64 éves) lakosságának csak 22,8 %-a vett részt felsőfokú képzésben, ellentétben az USA-val és Japánnal, ahol ez az arány 39 illetve 37 % volt (forrás: Eurostat, OECD)

<sup>3</sup> Az EU 2010-re kitűzött K+F-célja 3% (ebből 2% a magán-, 1% a közszférából).

akadályozza az innovációt és hátráltatja az új elképzelések terjesztését. Ezenkívül az elavult struktúrák és szokások megnehezítik az alkalmazkodást a gyors változásokhoz.

### III. KULCSOK EURÓPA INNOVÁCIÓS KÉPESSÉGÉNEK FELSZABADÍTÁSÁHOZ

A technológiai újítás fontos ugyan, de lényeges a nem technológiai jellegű innováció is, például az üzleti modellek módosítása, a folyamatok jobb tervezése és szervezése révén. A technológiai fejlődés rendszerint csak akkor optimális, ha azt szervezeti változás is kíséri.

Az alábbi területeken hozott intézkedések jelentősen növelnék Európa innovációs képességét:

#### 1) Európa vezető szerepének kialakítása a jövő stratégiai technológiáiban

Európa ma is a korlátozott erőforrások szétaprózódásától szenved<sup>4</sup>. Az európai technológiai platformok (ETP-k) a nagyobb fokú együttműködés és a kritikus tömeg elérésének kiváló eszközei. Különböző állami és magán érdekelteket hoznak össze hosszú távú kutatási és technológiai programok kidolgozása és végrehajtása érdekében. A kezdetektől foglalkoznak a K+F-munka eredményei sikeres piacra dobásának keretfeltételeivel. Az ETP-k céljainak megvalósítását illetően a nemzeti és regionális hatóságok részéről tanúsított erős elkötelezettség jelentősen javítaná a sikerre való kilátást.

Az ETP-k egy része minőségileg és mennyiségileg olyan szintre jutott, hogy mostantól legfőbb céljaikat csak a köz- és magánszféra közötti partnerségek keretében érhetik el – például közös technológiai kezdeményezések (JTI-k) létrehozása útján –, amelyek hosszú távon jelentősebb és biztosabb kötelezettségvállalásokhoz vezetnek a kutatási befektetés terén.

A JTI-k elindítása az alábbi ígéretes területeken tervezett:

- Hidrogén és üzemanyagcellák
- Nanoelektronika
- Innovatív gyógyszerek
- Beépített informatikai rendszerek
- Repülés és légitözlekedés („Tiszta égbolt”)
- Globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés (GMES)

Az európai ipar kész jelentős összegeket fektetni ezekbe a kezdeményezésekbe, feltéve, hogy a befektetéseket a 7. keretprogramon keresztül EU-finanszírozás és az egyes tagállamok hozzájárulása kíséri. Az erős gazdasági és kormányzati alapokra épülő, köz- és magánszektor közötti nagyra törő partnerségek beindítása olyan lehetőséget jelent, amellyel élnünk kell, ha a jövő technológiájában biztosítani akarjuk az európai vezető szerepet. Az Európai Technológiai Intézet építhetne az ezen és más ígéretes területekről származó kezdeményezésekre.

A Bizottság ismerteti a legkidolgozottabb JTI-k korai elindításának úttervét az év végéig benyújtandó, növekedési és munkahelyteremtési stratégiával kapcsolatos, az elért haladásról szóló jelentésében.

<sup>4</sup> Az innovációs politikai trendjeinek listája szerint 28 országban 1340 innovációt támogató rendszert használnak.

## 2) Sokkal erősebb kapcsolat kiépítése az egyetemek, a kutatás és az üzleti élet között

Régen az egyetemek fejlesztették ki az új tudást és amikor az elért egy adott érettségi fokot, átadták az üzleti világnak kereskedelmi alkalmazásra. Túl sok ismeret marad bezárva az egyetemek falai között és az új ismeretek fejlesztése során alig veszik figyelembe az üzleti világ szükségleteit. Ez a fajta fejlesztési modell elavult. Manapság az innovációt olyan tudáshálózatokban dolgozzák ki, amelyek a tudás megosztása, fejlesztése és felhalmozása révén megkönnyítik, hogy az új ötletekből mihamarabb termékeket és szolgáltatásokat fejlesszenek ki.

Az egyetemek, a kis- és nagyvállalkozások, a kutatásra és ismeretek átadására szakosodott intézetek, a befektetők vagy akár a felhasználói és fogyasztói szövetségek közötti ilyen jellegű együttműködés legjobban csoportokban (klaszterekben) valósítható meg, olyan – földrajzi értelemben körülhatárolt – területeken, ahol a résztvevők között közvetlen interakció lehetséges, és melyek egyben újabb érdeklődőket is vonzanak. Szilárd és egyre jelentősebb számú bizonyíték van arra, hogy a csoportokban együttműködő vállalkozások a leginkább innovatívak Európában<sup>5</sup>. A csoportokat illető szakpolitika a tagállamok innovációs stratégiájának fontos elemévé vált, amit tovább kellene ösztönözni.

A tagállamok és az egyetemek sokat tehetnek – és tesznek is – a szorosabb együttműködés megerősítéséért. Jelentős fejlődésre számíthatunk azonban, ha jobban kihasználjuk az EU-szerte rendelkezésre álló tudást és képességeket. Az Európai Technológiai Intézet (EIT) létrehozására irányuló javaslat az egyetemek, a kutatóközpontok és az üzleti közösség szoros együttműködésének innovatív modelljét ismerteti. Az EIT a legmagasabb nemzeti szinten vonja be a partnerszervezeteket az integrált innovációs, kutatási és oktatási tevékenységekbe, és ezzel hozzájárul a tagállamok versenyképességének javításához. Az EIT hozzájárul Európa erőforrásainak összegyűjtéséhez, a magánszektor mozgósításához a korszerű kutatás érdekében, valamint a világ legjobb kutatóinak elcsábításához, az innovatív kkv-k kutatási eredményeinek ösztönzéséhez, és így jelképezheti Európa együttműködési és innovációs képességeit.

## 3) A keretfeltételek javítása

A tudás sikeres kereskedelmi alkalmazássá alakítása nem a szerencsétől függ. A K+F-befektetés önmagában nem elég. Néhány általános és ágazatspecifikus keretfeltétel megléte jelentősen javíthatja az innovációs környezetet és a kereskedelmi eredmények elérésének lehetőségét. Miután Európa célkitűzésként meghatározta a K+F-kiadások közös összegét, most a megfelelő keretfeltételek kialakítása által a lehető legtöbbet kell kihoznia ebből a befektetésből.

### *Általános keretfeltételek*

#### *Ténylegesen integrált egységes piac*

A fokozott innováció előfeltétele a hatékony verseny és a teljes körűen működő egységes piac, amely megfelelő méretű ahhoz, hogy lehetővé tegye a nagy vállalatok és számos KKV számára a globális versenyben való részvételt.

---

<sup>5</sup> Lásd a 2006. évi Innobarométert – [www.europa-innova.org](http://www.europa-innova.org)

### *Az innováció finanszírozása*

Nyilvánvalóan létfontosságú, hogy a jó ötletekkel rendelkező magánszemélyek ötleteinek megvalósítását finanszírozzák. Ez soha nem volt egyszerű, de az utóbbi években nehezedett a korai szakasz finanszírozása. A kockázati tőke alapok kevésbé érdeklődnek a csekély léptékű befektetések iránt. Ez vezetett ahhoz, amit sokan a saját tőke hiányának neveznek. Ennek eredményeképp sok ígértés ötlet nem tud túllépni a kezdeti stádiumon. Ezen túlmenően számos gyorsan fejlődő kkv-nak máshol (Amerikában) kell felkeresnie a szükséges tőkét.

A problémát nem lehet varázsütésre megoldani. Egyes tagállamok adóügyi ösztönzéssel igyekeznek rábírní az úgynevezett „üzleti angyalokat” arra, hogy befektessenek a kis méretű, nagy kockázattal járó feltörekvő vállalatokba. Ösztönözni kell a bevált gyakorlat kicserélését és fel kell térképezni a probléma megoldását segítő politikai szempontokat.

### *A szellemi tulajdonra vonatkozó politika a XXI. században*

Amikor egy ötlet éretté válik, a tulajdonosnak jogilag is biztosítania kell a használatára vonatkozó jogokat. A szellemi tulajdonjog (IPR) számos vállalat számára a legértékesebb vagyontárgy és a versenyelőny forrása.

Noha sokan sokféleképpen vélekednek a leghatékonyabb keret kialakításáról, abban a legtöbben egyetértenek, hogy Európa jelenlegi ipari és szellemi tulajdonjogi rendszere nem tud lépést tartani a gyors (egységes) piaci integrációval, a gyors technológiai változással és a változó üzleti módszerekkel.

Európának sürgősen szüksége van egy világos és koherens IPR-védelmi jogi keretre, amely megfelel a XXI. századi igényeknek és megtestesíti az alábbi elveket:

- **kiváló minőség:** Az IPR-t komoly vizsgálatnak kell alávetni az újdonság és az eredetiség tekintetében. Az alacsony színvonalú szabadalmi rendszer jogi bizonytalanság és jogvita forrása;
- **megfizethetőség:** kulcsfontosságú a megfizethető szabadalmi eljárások, amelyek költségei összhangban állnak a minőséggel és a jogbiztonsággal, különösen a kkv-k esetében;
- **konvergencia:** a jogszabályok közös értelmezése és az egységes bírósági eljárás fokozza a jogbiztonságot és jelentősen csökkenti a költségeket;
- **egyensúly:** az értékes művek díjazása és annak biztosítása között, hogy az ötletek könnyen áramolhatnak Európa dinamikus információs társadalmában.

A a legfontosabb lépés a költséghatékony közösségi szabadalom elfogadása. Az innováció útjában álló egyik jelentős akadály elhárítása céljából addig a tagállamoknak és a Bizottságnak együtt hatékonyabbá kellene tenniük a meglévő szabadalmi rendszert, mégpedig úgy, hogy közösségi jogszabállyal javítanák a jogviták leheőségeit. Az Európai Tanácsnak világossá kellene tennie, hogy e területen a legfőbb prioritás véget vetni a tétlenségnek, és megbízást kellene adnia a Tanácsnak és a Bizottságnak, hogy egy általa szabott határidőn belül javaslatokat tegyenek a megoldásra. Ezen túlmenően a Bizottság elindította a teljes IPR-szakpolitika széles körű felülvizsgálatát, és a 2007. tavaszi Európai Tanács előtt konkrét lépéseket javasol a modern és megfizethető keret felé.

### *A nyílt és interoperábilis szabványok gyorsabb megállapítása*

Igaz, hogy az ötletek kereskedelmi termékeket eredményeznek, fontos ugyanakkor, hogy kidolgozzanak olyan európai szabványok, amelyek biztosítják, hogy a termék piacra kerülhessen és zökkenőmentesen együttműködhessen más alkalmazásokkal.

A szabványok meghatározhatják az új technológiák sikerét vagy kudarcát. Az 1987-ben elfogadott és az EU által finanszírozott K+F-ből származó egységes GSM-szabvány nélkül Európa nem tehetett volna szert globális vezető szerepre a mobil távközlésben.

A gyorsan változó piacok – például a csúcstechnológiai termékek – esetében azonban szabványmegállapítási folyamatunk túl lassú – így egyre gyakrabban állapítják meg a szabványokat Európán kívüli ad hoc testületekben, amelyekre az európai vállalatoknak korlátozott a befolyásuk. A szabványosítással foglalkozó testületek erre válaszul új, kevésbé hivatalos eljárásokat vezettek be, amelyek lehetővé teszik a gyorsabb megállapodásokat, ugyanakkor – ahogy a mobil TV-vel kapcsolatos szabványok esetében is – sokféle, nem interoperábilis szabványt eredményeztek. Ez azt jelenti, hogy az eszközök és szolgáltatások felhasználóit, illetve gyártóit sújtó költségek miatt nem tud kialakulni az egységes piac.

Ez a helyzet nem folytatódnak. A Bizottság sürgősen konzultációt fog kezdeményezni az iparral és olyan javaslatokat fog tenni, amelyek lehetővé teszik a szabványok gyors kidolgozását, hogy rövidüljön az innovációs ciklus, ugyanakkor biztosított legyen a teljes interoperabilitás.

### ***Ágazatspecifikus feltételek***

Noha az általános keretfeltételek javítása minden vállalatnak segít az innovációban, a globális siker a konkrét ágazatok megfelelő feltételeinek megteremtésén is múlik.

A technológiák vezeték nélkülivé válására irányuló tendencia fel fog gyorsulni. A valóban közös európai megközelítés nélkül e technológiák fejlődése megreked. A megújuló üzemanyagok ígéretes technológiája tekintetében megoldásokat kell találni az infrastruktúra és a forgalmazás korlátaira. E példák esetében a megfelelő közpolitikai döntések jelentős előnyhöz juttathatják az európai ipart.

Más területeken – például az erőforrás-hatékonyság és az ökoinnováció esetében – a kormányok feladata a jogi kiszámíthatóság biztosítása, hogy a vállalatok megtervezhessék a befektetéseiket. A kormányok példát mutathatnak: biztosíthatják, hogy középületeik megfelelnek a legmagasabb szabványoknak. A szokványos késztermékek megvásárlása helyett felhasználhatják a beszerzési költségvetést az innovatív megoldások ösztönzésére. Ezzel létrehozhatják a szükséges keresletet az energiahatékonyabb buszok vagy a magas színvonalú hulladékkezelési eszközök kifejlesztése iránt.

Az egészségügy vagy az oktatás ágazatában – ahol a kormány maga is elsődleges szereplő – a kormány arra használhatja fel a finanszírozással vagy a szervezéssel kapcsolatos feladatait, hogy a szolgáltatások minőségét és hatékonyságát növelő innovatív alkalmazásokat támogató. Általánosabban szólva a kormányok a közigazgatás korszerűsítésével – különösen az e-kormányzati alkalmazások segítségével – pozitívan befolyásolhatják az innovációt.

Az élvonalbeli piacok kialakulásának elősegítésére irányuló kezdeményezése keretében a Bizottság külső szakértők bevonásával ágazatonkénti elemzést végez majd azon területeken,

ahol új, innovatív termékek és szolgáltatások iránti kereslet lehetősége rejlik.. Az elemzés azonosítani fogja a megszüntetendő akadályokat, értékeli a közpolitikai eszközök legjobb felhasználásnak mikéntjét annak érdekében, hogy a modern és a hagyományosabb ágazatok ígéretes alkalmazásai bekerüljenek a piacra és globális sikertörténetté fejlődjenek.

#### **IV. KÖVETKEZTETÉS**

Az innováció előmozdításának számos összetevője van. Egyes országok és régiók azért alakíthatták ki az innovációnak valóban kedvező környezetet, mert tudatos politikai döntést hoztak az innováció stratégiai megközelítéséről: a politika középpontjába egy sor kulcsfontosságú keretfeltételt helyeztek, és biztosították, hogy a végrehajtást a legmagasabb politikai szintről kísérik figyelemmel.

A lahti informális Európai Tanács lehetőséget teremt Európa vezetőinek, hogy világos iránymutatást nyújtsanak azokon a konkrét területeken, amelyek ösztönözhetik az európai innovációt, és hogy ezzel hozzájáruljanak a növekedést és a munkahelyteremtést célzó megújult lisszaboni stratégia célkitűzéseéhez. Nincs szükség új struktúrák létrehozására. A tavaszi Európai Tanács ülésein a lisszaboni stratégia keretében nyomon kell követni az intézkedésekkel kapcsolatos gyors fejlődést.